

וחלקו של הישראל החייב במעשר, דברי רבי.

רבן שמעון בן גמליאל אומר: אם חלקו הישראל והגוי את הפירות, הרי שאותם פירות של גוי [שהגיעו לחלקו של הגוי], פטור מן המעשר, [ואפילו קנה אותו הישראל ממנו קודם מירוח, ומירחו הישראל], ואילו של ישראל, [פירות המגיעים לחלקו של ישראל], חייב במעשר, כדמפרש טעמא ואזיל.

עד כאן לא פליגי — רבי ורבן שמעון בן גמליאל — **אלא:**

דמר — רבן שמעון בן גמליאל — **סבר:** יש ברירה, (2) לומר: הוברר הדבר למפרע, שאותו פרי שנפל בחלקו של כל אחד, הוא חלקו כבר מתחילה.

ומר — רבי — **סבר:** אין ברירה.

אבל דכולי עלמא, יש קנין לגוי בארץ ישראל להפקיע מיד מעשר, שהרי לכולי עלמא חלקו של הגוי פטור ממעשר; ותיקשי לרבה שאינו סובר כן! ?

ומשנינן: **הכא נמי בסוריא, וקסבר אף תנא של ברייתא זו: כיבוש יחיד לא שמיה כיבוש.**

אמר רב חייא בר אבין: תא שמע ממשנתנו שיש קנין לגוי להפקיע מידי מעשר ובכורים:

שהרי שנינו: **המוכר שדהו לגוי, הרי המוכר לוקח [חייב ליקח] מן הגוי את ביכורי פירותיו, ומביא אותם בכורים לירושלים, מפני תיקון העולם.**

הרי משמע: **מפני תיקון העולם, אין, אכן חייב הוא ליקח ממנו את הביכורים להביאם לירושלים, אבל מדאורייתא לא.**

הרי למדת שיש קנין לגוי בארץ ישראל להפקיע מידי מעשר ובכורים, שאם לא כן, היה חייב המוכר מן הדין לקחת מן הגוי את הבכורים ולהביאם לירושלים; ואילו במשנתנו שנינו שאינו אלא מפני תיקון העולם. (3)

אמר תירץ רב אשי: שתי תקנות הוו:

ממעשר, ונמצא מעשר מן הפטור על החיוב; וראה בדבריהם כיצד יתוקן טבל זה. וראה ב"קהלות יעקב" סימן לד שהאריך במחלוקתם זו.

2. תמה ב"אילת השחר": לפי שיטת רש"י שמתחילה היה בודאי כל חטה וחיטה משותפת לשניהם, איך שייך לומר בזה "ברירה", ראה שם.

3. הוקשה לרש"י, לו יהא שאין קנין לגוי להפקיע מידי מעשר, הרי זה רק לענין שאם קנה

ממנו על טבל גמור, ומן החיוב על הפטור [כשמפריש מטבל גמור עליו], אבל כי מעשר מיניה וביה מעשר שלם, נמצא מעשר מן החיוב שבו על החיוב שבו, ומן הפטור שבו על הפטור שבו.

אבל התוספות חלקו על רש"י, שנקט, דבכל חיטה וחיטה יש כאן חיוב גמור ופטור גמור, ולדעתם הכל הוא בספק, כי אין אנו יודעים איזה חלק הגיעו לישראל ואיזה לגוי, אם חלק החיוב הגיעו או חלק הפטור הגיעו, ואם כן אין תקנה לטבל זה במה שיעשר מיניה וביה, כי שמא מה שהוא מעשר הוא מחלקו של הגוי הפטור